

الصلاة والتوحيد

نماز و توحيد

الصلاه مراجع المؤمن وتمثل صورة لمنهج المعرفة، وخطوات المعرفة والحركات والأقوال فيها تعبر عن منهج المعرفة، فحركات الصلاه التي تبدأ من القيام ثم الركوع ثم السجود تعبر عن المعرفة التي ترافق الابتعاد عن الأناء، فمن القيام الذي هو مواجهة، إلى الركوع الذي يمثل تذلل وابتعاد عن الأناء بدرجة ما، إلى السجود الذي يمثل درجة أعظم من التذلل والخضوع والابتعاد عن الأناء، وأكيد إن التذلل والخضوع يزداد مع زيادة المعرفة¹، كما إن المعرفة تزداد مع زيادة الخضوع والتذلل.

نماز، مراجع مؤمن و تصوير كننده شیوهی معرفت است، و گام‌های معرفت و حركات و گفته‌ها و اذکار آن، تعبیر راه و روش معرفت است. حركات نماز که از قیام شروع می‌شود و به رکوع و سپس به سجود می‌رسد، بیانگر معرفتی است که با دوری از انایت همراه و همساز است: از قیامی که رویارویی است، به رکوعی که نشانگر حدودی از فروتنی و دوری از منیت است، تا سجده‌ای که بیانگر درجه‌ای والاتر از تذلل و خضوع و دور شدن از انایت می‌باشد. تأکید می‌کنم که فروتنی و خضوع، با زیاد شدن معرفت، افزایش می‌یابد²، همان‌طور که معرفت با فزونی فروتنی و خضوع، زیاد می‌شود.

¹ انظر الرواية في الملحق رقم (5).

² به روایات پیوست 5 مراجعه نمایید.

فالذكر في الركوع والسجود الذي هو: سبحان ربى العظيم وسبحان ربى الأعلى يمثل مرتبتين من الخضوع والتذلل والمعرفة المرافقة لكلا المرتبتين، ففي الركوع تزييه وتسبيح وتقديس الذات الإلهية أو الله، وفي السجود تزييه وتسبيح وتقديس الحقيقة والكنه.

ذكر رکوع و سجود یعنی «سبحان ربى العظيم» و «سبحان ربى الاعلى»، تبلور دو درجه از خضوع و خاکساری و معرفت است که با هر کدام از آنها همراه میباشد. در رکوع، تزییه و تسپیح و تقدیس ذات الهی یا الله و در سجده تزییه و تسپیح و تقدیس حقیقت و کنه، مقصود میباشد.

وحيث إنّ السجود مرتبة تذلل أعلى وأعظم من مرتبة التذلل في الركوع فالمناسب من التسبيح في الركوع هو سبحان ربى العظيم أو سبحان ربى العلي، والمناسب من التسبيح في السجود هو سبحان ربى الأعلى أو سبحان ربى الأعظم، والفرق بين العظيم والأعظم وبين العلي والأعلى بين³، ويبيّن هذا الفرق بوضوح أن المعرفة في السجود التي يشير لها السجود وتسبيحه أعظم من المعرفة في الركوع التي يشير لها الركوع وتسبيحه.

از آنجا که مقام تذلّل در سجود، بالاتر و برتر از مقام تذلّل در رکوع است، لذا تسپیح مناسب در رکوع همان «سبحان ربى العظيم» یا «سبحان ربى العلي» میباشد و تسپیح متناسب در سجود هم «سبحان ربى الاعلى» یا «سبحان ربى الاعظم» است. تفاوت بین عظیم و اعظم، و علی و اعلی روشن است⁴; و این

³ ليس في العربية فقط بل وفي لغات أخرى مثل الإنجليزية : great- greater – greatest .

⁴ این تفاوت فقط در زبان عربی نیست بلکه در سایر زبان‌ها نیز وجود دارد مثلاً در انگلیسی: great, greater, greatest

تفاوت به وضوح نشان می‌دهد که معرفت در سجده که سجود و تسبیحش به آن اشاره دارد، والاتر از معرفتی که رکوع و تسبیحش اشاره می‌نماید، می‌باشد.

وفي كلا التسبيحين نزهناه سبحانه عن النقص، وبالتالي نزهناه عن أن نحيط به معرفة أي نزهناه من أن نعرفه نحن معرفة تامة في كلا المرتبتين العظيم والأعظم أو الالهوت " الله " والحقيقة " هو " ، وبالتالي تكون قد أثبتتنا بقولنا هذا أننا عاجزون عن معرفة الالهوت المطلق معرفة تامة فضلاً عن الحقيقة التي واجهتنا به.

در هر دو تسبیح، ما خداوند سبحان را از نقص منزه بر می‌شمریم و به دنبال آن، او را از این که با معرفت بر او احاطه یابیم، منزه شمرده‌ایم یعنی بر این که به معرفت کامل او دست بیابیم، در هر دو مرتبه‌ی عظیم و اعظم یا لاهوت (الله) و حقیقت (هو)، او را منزه دانسته‌ایم و درنتیجه با گفته‌ی خود ثابت کرده‌ایم که ما از شناخت کامل و تمام لاهوت مطلق ناتوان هستیم چه برسد به حقیقتی که (lahot Mطلق) ما را با آن روبه‌رو نموده است!